Ministerie van Justitie en Veiligheid

Kerncijfers politie bij het eerste Halfjaarbericht 2022

Hoe ontwikkelt de Nederlandse politie zich en welke trends zijn daarin te zien? Onderstaande kerncijfers over de politie geven daar meer inzicht in. Achtereenvolgens komen de thema's 'Politie en de samenleving', 'De toerusting van de politieorganisatie' en 'De ontwikkeling van de taakuitvoering en het werkaanbod' aan de orde. Dit overzicht verschijnt twee keer per jaar en wordt aan het 'halfjaarbericht politie' toegevoegd.

In verband met de oprichting van de Nationale Politie in 2013 is dat jaar, zowel mogelijk, als startpunt genomen. De grafieken zijn gebaseerd op de meest recente cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), maar ook op jaarverantwoordingen en begrotingen van het ministerie van Justitie en Veiligheid en van de politie.

Politie en de samenleving

Slachtofferschap

Er is sprake van een dalende trend van misdrijven. Logischerwijs neemt ook het aantal Nederlanders dat al in de Veiligheidsmonitor aangeeft slachtoffer te zijn geweest van een gewelds- vermogens- of vandalismedelict. In 2021 geeft 11 procent van de Nederlanders aan slachtoffer te zijn geweest van één of meerdere gewelds-, vermogens- of vandalismedelicten. Dit is een daling ten opzichte van het percentage in 2013.

Bij cybercrimedelicten is juist een aantal jaar een stijging waarneembaar: in 2021 geeft 16,9 procent van de Nederlanders aan slachtoffer te zijn geweest. Het percentage in 2019 was de hoogte komt het meest voor, gevolgd door hacken, online bedreiging en intimidatie.

Slachtoffer van traditionele criminaliteit

30,1%	26,9%	23,2%	20,9%	17,1%
2013	2015	2017	2019	2021*

Slachtoffer van cybercrime

16,9%
2021*

Bron: Veiligheidsmonitor

Onveiligheidsgevoel

De afgelopen jaren is het percentage van mensen dat aangeeft zich wel eens onveilig te voelen in de buurt afgenomen. In 2021 is dit percentage vergelijkbaar met het percentage van 2019.

Voelt zich **weleens** *onveilig in eigen buurt*

17,8%	17,1%	15,6%	13,7%	13,9%
2013	2015	2017	2019	2021*

* De vraagstelling van de Veiligheidsmonitor 2021 is vernieuwd. Om de cijfers van 2021 te kunnen vergelijken met voorgaande jaren zijn (waar mogelijk) de cijfers van 2013 t/m 2019 omgerekend zoals door het CBS aangegeven.

Bron: Veiligheidsmonitor

Geweld Door Politieambtenaren (GDPA)

In 0,12% van de incidenten werd geweld door politieambtenaren toegepast

100.000

90.000

80.000

70.000

60.000

50.000

40.000

30.000

20.000

10.000

0

Ieder politieoptreden is onder de streep te de-escaleren. Het gebruik van geweld vormt voor de politie het laatste redmiddel. Door de aard van het politiewerk doen er zich altijd situaties voor waarin de politie genoodzaakt is geweld toe te passen.

In 2021 was de politie bij 18.477 incidenten genoodzaakt om geweld in te zetten. In 0,12% van alle incidenten waarbij de politie is ingezet, werd geweld door politieambtenaren toegepast.

55% van de geweldstoepassingen betreft fysiek geweld

De meest toegepaste vorm van geweld is fysiek geweld (55%) dat onder meer bestaat uit het toepassen van controletechnieken, duwen en trekken. Als met fysiek geweld het beoogde doel niet kan worden bereikt kunnen er ook geweldsmiddelen worden ingezet, waaronder het vuurwapen (8%), pepperspray (4%) en de uitschuifbare wapenstok (3%).

Bron: politie.nl

Geweld Tegen Politieambtenaren (GTPA)

In 2021 is het aantal geweldsincidenten tegen politieambtenaren toegenomen met 9% ten opzichte van het aantal incidenten in 2020.

9.598	10.781	10.624	12.543	12.940
registraties in 2017	registraties in 2018	registraties in 2019	registraties in 2020	registraties in 2021*

* Als gevolg van registratie kunnen cijfers na het verstrijken van het jaar nog wijzigen.

Drie meestvoorkomende geweldsincidenten (2021)

In 2021 betrof bijna driekwart (74%) van de aanleidingsincidenten belediging, wederspanningheid en woordelijke bedreiging.

+16,5%		
Beledigingen 5.858	Wederspanningheid* 2.694	Bedreiging woordelijk 1.043

*Wederspanningheid: dit is gewelddadig verzet tegen een politieambtenaar, bijvoorbeeld tijdens een aanhouding

Bron: politie.nl

Contact met de politie

Contact met de politie

2013	31.0%
2015	27.5%
2017	25.4%
2019	21.7%
2021*	19.4%

Het aantal Nederlanders dat contact heeft met de politie in de eigen gemeente neemt af. In 2021 is de tevredenheid over het laatste contact afgenomen ten opzichte van 2019. Het gaat bij deze contacten bijvoorbeeld om een melding of aangifte van een delict, een bekeuring of waarschuwing, of een praatje met een agent op straat.

Tevredenheid contact met politie in eigen gemeente

2019	69.4%
2017	65.4%
2015	65.8%
2021	61.3%
2013	

Bron: Veiligheidsmonitor

Tevredenheid over het functioneren van de politie in de eigen buurt

34.7%	35.7%	37.4%	38.4%	36.8%
2013	2015	2017	2019	2021*

De tevredenheid over het functioneren van de politie in de eigen buurt was in de afgelopen jaren toegenomen en is in 2021 gedaald.

Bron: Veiligheidsmonitor

In de Veiligheidsmonitor is aan alle respondenten gevraagd hoe tevreden of ontevreden ze zijn over het functioneren van de politie in de buurt. In 2021 is ruim een op de drie (37 procent) (zeer) tevreden, 8 procent is (zeer) ontevreden, 28 procent is niet tevreden en niet ontevreden. Nog eens 28 procent geeft aan dit niet te kunnen beoordelen.

* De vraagstelijn van de Veiligheidsmonitor 2021 is vernieuwd. Om de cijfers van 2021 te kunnen vergelijken met voorgaande jaren zijn (waar mogelijk) de cijfers van 2013 t/m 2019 omgerekend zoals door het CBS aangegeven.

Disciplinaire onderzoeken

Disciplinaire onderzoeken zijn interne onderzoeken die uitgevoerd worden naar (mogelijk) misdragen van een gesteld(e) pflichtverzuim door politieambtenaren. In vergelijking met 2020 zijn er in 2021 minder disciplinaire onderzoeken uitgevoerd.

Drie meestvoorkomende overtredingen die tot disciplinaire maatregelen leiden (2021)

In 2021 viel ruim driekwart van de opgelegde disciplinaire maatregelen binnen deze drie categorieën.

Misbruik bedrijfsmiddelen en overtreding interne regels: 28,0%	Lekken, misbruiken en/of achterhouden van informatie: 25,0%	Ongepaste gedragingen in privéleven: 23,0%

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2021

Ontvangen klachten

10.332	13.326	14.270
klachten in 2019	klachten in 2020	klachten in 2021

Burgers kunnen een klacht indienen over het optreden van politieambtenaren. De klachtbehandeling door de politie is gericht op het herstel van vertrouwen van burgers in de politie, op het leren van klachten en op imagoverbetering. De afgelopen jaren is er een toename van het aantal klachten ten aanzien van de politie. Kanttekening: niet alle klachten zijn ontvankelijk en zullen dus ook niet allemaal door de politie in behandeling worden genomen.

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2019, 2020, 2021

Drie meestvoorkomende klachten (2021)

De meeste ontvangen klachten in 2021 van burgers over de politie hadden betrekking op bejegening/houding/gedrag (27% van het totaal), gevolgd door geen/onvoldoende actie (18%) en onjuiste actie (10%). Ook in 2020 waren dit de meest prominente klachtenrubrieken.

Bejegening/houding/gedrag	3.331
Geen/onvoldoende actie	1.813
Onjuiste actie	1.308

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2021

De toerusting van de politieorganisatie

Uitgaven ministerie van Justitie en Veiligheid (waarvan deel naar de politie)*

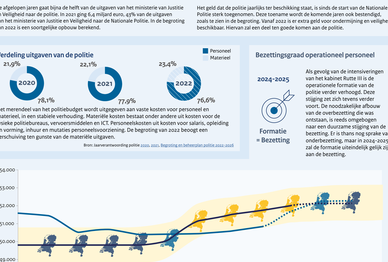

* Deze bijdragen aan de politie zoals: artikel 41 uit de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid (met het artikel 41.1).

Bron: Kamerbrief bevestiging gevorgenereerde criminaliteit, Jaarverslag justitie 2021, VI Justitie en Veiligheid Rijksbegroting 2022

Totale uitgaven van Justitie en Veiligheid | Uitgaven aan politie

De afgelopen jaren gaan bijna de helft van de uitgaven van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar de politie. In 2021 ging 6,4 miljard euro, 47% van de uitgaven van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar de Nationale Politie. In de begroting van 2022 is een soortgelijke opbouw berekend.

Het geld dat de politie jaarlijks ter beschikking staat, is sinds de start van de Nationale Politie sterk toegenomen. Deze toename wordt de komende jaren ook berekend, zoals te zien in de begroting. Vanaf 2022 is er extra geld voor onderminering en veiligheid beschikbaar. Hiervan zal een deel een goede komen aan de politie.

Verdeling uitgaven van de politie

Het merendeel van het politiebudget uitgegeven aan vaste kosten voor personeel en materieel, in een stabiele verhouding. Materiële kosten bestaat onder andere uit kosten voor de fysieke politiebureaus, servicemiddelen en ICT. Personeelskosten uit kosten voor salaris, opleiding en vorming, inhuur en mutaties oorzorgverzekering. De begroting van 2022 beoogt een verschuiving ten gunste van de materiële uitgaven.

Bron: Jaarverantwoording politie 2020, 2021, Begroting en beheerplan politie 2022-2026

Bezettingsgraad operationeel personeel

2024-2025

Formatie = Bezetting

Als gevolg van de intensiveringen van het kabinet Rutte III is de operationele formatie van de politie verhoogd. Deze stijging zet zich tevens voor voort. De noodzakelijke afbouw van de overbezetting die was ontstaan, is reeds omgebogen naar een duurzame stijging van de bezetting. Er is thans nog sprake van onderbezetting, maar in 2024-2025 zal de formatie uiteindelijk gelijk zijn aan de bezetting.

Operationeel politiepersoneel in personeelscategorieën bezetting

Om de indeling van het operationeel politiepersoneel te kunnen tonen worden de werksoorten 'opsporing' en 'informatiefunctie' ingedeeld naar Landelijke Functiegroepen Nederlandse Politie (LNFP) functies en niet meer, zoals in eerdere communicatie wel het geval was, gedefinieerd volgens het Inrichtingsplan van 2013. Op deze wijze kan er inzicht worden gedoneerd in hoeveel fte operationele politiemedewerkers werkzaam zijn binnen deze werksoorten.

Bron: politie jaarbalansen 31-12-2021

Bezetting Gebiedsgebonden Politie (GGP)

In veel teams is nog altijd sprake van onderbezetting, met name in de GGP in de basisteams (agenten die aanwezig zijn in de wijk en aanspreekbaar zijn voor de burger). Meer specifiek zit de onderbezetting voornamelijk bij het personeel dat belast is met incidentenafhandeling. Het zal waarschijnlijk nog enkele jaren duren voordat dit is hersteld.

Bron: politie (peildatum 31-12-2021)

Verzuim

2021

5,6%

In 2021 betreft het totale ziekteverzuim bij de politie 5,6% (12-maandsgemiddelde en berekening conform de CBS-methodiek).

Ten opzichte van 2020 is het ziekteverzuim in 2021 nagenoeg stabiel gebleven. De dalende trend heeft in 2021 niet verder voorgezet. Met een verzuim van 5,6% blijft politie onder de norm van maximaal 5,9% ziekteverzuim.

Ziekteverzuim

* Met ingang van 1 januari 2013 is de politie overgegaan op de berekening zoals het CBS die hanteert. In deze nieuwe methode wordt verzuim langer dan vijf weken niet meegenomen. Bij eerdere jaarcijfers wordt met ingang van 2013 een lager verzuimpercentage gehanteerd.

Bron: Jaarverantwoordingen politie

De ontwikkeling van de taakuitvoering en het werkaanbod

Reactietijd prio-1 meldingen 112

Het landelijk aantal prio-1-meldingen is in 2021 (totaal 284.909) licht gestegen ten opzichte van het totaal in 2020 (279.310). De aantal bereikt de prio-1-meldingen dat via de regionale meldkamers zijn binnengekomen en waar inzet op is gepleegd. Bij 84,1% van het landelijk aantal prio-1-meldingen is de politie de afgelopen jaren binnen 15 minuten ter plaatse.

Bron: data.politie.nl

Misdrijven

Geregistreerde misdrijven zijn strafbare feiten die zijn vastgesteld in het Wetboek van Strafrecht of in andere wetten en welke door de politie, of voor een klein aandeel de Koninklijke Marechaussee, worden vastgelegd in een proces-verbaal. Na een aantal jaar een afname te hebben gezien van het aantal geregistreerde misdrijven, is er nu sprake van meer stabiliteit.

Kanttekening: misdrijven kunnen ook na het verstrijken van het jaar nog opgeschreven worden, waardoor de verwachting is dat het aantal geregistreerde misdrijven in 2020 en 2021 nog zal toenemen.

* Voorlopige cijfers

Bron: CBS Statline

Aangiften

In 2021 is het aantal aangiften gedaald ten opzichte van 2020. Sinds de oprichting van de Nationale Politie is een daling te zien in het aantal aangiften die de politie ontvangt.

Ook de criminaliteit is gedaald. Er is wel een stijging te zien in het aandeel internetaangiften. Dit is in 2021 gelegen van 51,6%, naar 53,2%. De eerder geconstateerde daling van internetaangiften was overigens deels te verklaren door de invoering in 2017 van de tweetraps-authenticatie. Dat heeft zich nu weer hersteld.

Bron: data.politie.nl

Geregistreerde verdachten

Geregistreerde verdachten zijn personen die door de politie worden geregistreerd wanneer een 'redelijk vermoeden van schuld' aan een misdrijf bestaat. Een persoon die binnen een jaar meer dan 1 keer wordt geregistreerd, wordt dichter 1 keer meegeteld. Een verdachte wordt geregistreerd in het jaar waarin het misdrijf is gepleegd.**

Kanttekening: verdachten kunnen ook na het verstrijken van het jaar nog geregistreerd worden, waardoor de verwachting is dat het aantal geregistreerde verdachten in 2020 en 2021 nog zal toenemen.

* Voorlopige cijfers

** De hier gehanteerde berekeningswijze van het CBS verschilt met de berekeningswijze van de politie; de politie telt een verdachte misdrijf meer in het jaar dat het misdrijf is gepleegd.

Opheldering spercentage

Het opheldering spercentage betreft het aantal misdrijven waarbij een minste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontbreekt hij(s) het strafbare feit te hebben gepleegd, geregistreerd aan het totaal aantal geregistreerde misdrijven. Een opgehelderd misdrijf wordt geregistreerd in het jaar waarin het misdrijf is gepleegd.**

Kanttekening: misdrijven kunnen ook na het verstrijken van het jaar nog opgehelderd worden, waardoor de verwachting is dat het opheldering spercentage in 2020 en 2021 nog zal toenemen.

* Voorlopige cijfers

** De hier gehanteerde berekeningswijze van het CBS verschilt met de berekeningswijze van de politie; de politie telt een opgehelderd misdrijf meer in het jaar dat het misdrijf is opgehelderd.

Dit informatieblad is een uitgave van het ministerie van Justitie en Veiligheid | Directoraat-generaal Politie en Veiligheidsregio's | Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag | Aan dit inhoud van dit informatieblad kunt u geen rechten ontlenen.